СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 243. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 18 жовтня 1932. VOL. XL. No. 243. Jersey City, N. J., Tuesday, October 18, 1932. THREE CENTS.

ГУВЕР ВЗИВАЄ ДО „СУСІДСЬКОЇ ДОПОМОГИ"

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер розпочав серію промов, які будуть виголошені через радіо в справі потребуючим. Закінчив свою промову словом „дайте", висказуючи певність, що американське серце відгукнеться у ту важку хвилю й знову підопре добродійні установи у їхніх змаганнях облекшити нужду, щоби „сусід" не терпів голоду і холоду.

ЕКОНОМІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНИЖЕННЯ ТАРИФИ.

ВАШИНҐТОН. — До президента Гувера вислано петицію, підписану 180 визначними економістами, з домаганням обниження американської тарифи. В петиції кажеться, що президент має право її обнижити і повинен скористати з того права та допомогти економічному уздоровленню світа.

МАЙНЕРИ ПОХОВАЛИ ВБИТОГО СТРАЙКАРА.

ТЕЙЛОРВІЛ (Ілінойс). — Тисячі майнерів віддали останню прислугу свому товаришеви, Енди Ґейнисови, вбитому народньою ґвардією минулого тижня біля села Товей. Убитого супроводжали дорогою 12 миль довгою. Яких 450 поліцменів розложилися в ріжних місцях і наглядали за похороном, надіючись якогось заворушення з боку страйкуючих майнерів.

Ґейниса поховано на Овк Ґіл Семетері, де спочиває тіло майнера, вбитого тому 34 роки підчас „Вірденської масакри".

Майнери заявили над гробом, що не перестануть далі боротися за свої права, а вину за смерть Ґейниса склали на владу стейту Ілінойс і на операторів „Пибоди Кол Компані".

РЕЄСТРАЦІЯ ДОПИСАЛА.

НЮ ЙОРК. — В Ню Йорку зареєструвалися до голосування 8 листопада 2,334,131 осіб, себто 305,000 більше ніж у 1928 р., коли то осягнено рекорд 2,029,618 зареєстрованих. Обидні головні партії тішаться реєстрацією і кожда виясноє це собі на свою користь.

$183,481,502 НА ДОПОМОГУ ЗА ТРИ І ПІВ РОКУ.

НЮ ЙОРК. — Місто видало на допомогу потребуючим у часі від 1 січня 1929 до 30 червня 1932 року $183,481,502. З допомоги користали яких 2,000,000 осіб.

КАМПАНІЯ ПРОТИ СМУТА.

СОЛТ ЛЕЙК СІТИ (Юта). — Сенатор Рід Смут знайшовся в тяжкім положенню, намагаючися знову добитися сенаторського крісла. Кажуть, що найбільше пошкодив йому Нормен Томас, соціялістичний кандидат на президента, котрий заявив: „Та деж це можливе, щоби стейт Юта не вибрав найбільшого стовпа Вол Стріту".

КАЖЕ, ЩО ГУВЕР КОШТУЄ АМЕРИКУ $20,000,000,000.

ВАШИНҐТОН. — Конгресмен Джозеф Бирнс доказує, що не може бути гірше, як є за Гуверової адміністрації, бо вона через свою розтратність принесла Америці шкоди на 20 біліонів долярів.

РЕПУБЛИКАНЦІ ЗАДОВОЛЕНІ З УСПІХУ ГУВЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Републиканці підносять веселіше голову догори. Кажуть, що телеграми, які наплпивають до Гувера, вказують, що загал зачинає перехилятися на його сторону. Це особливо пізнати по останній промові президента, яку він виголосив у Клівленді.

ВІСІМ СТЕЙТІВ ГОЛОСУВАТИМУТЬ У СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Дня 8 листопада не тільки вирішуватимуть голосуванням, хто має стати найближчим президентом держави, але ще й інші справи. Між іншим голосуватимуть у справі знесення прогибіції в таких стейтах: Каліфорнія, Колорeдо, Люїзіяна, Мішіґен, Ню Джерзи, Норт Дакота, Вашингтон і Ореґон.

КАЖЕ, ЩО ПЕРЕСЛІДУЮТЬ КАТОЛИКІВ.

НЮ ЙОРК. — В католицькій катедрі проповідав о. Генри Гемер на тему переслідувань католиків в Америці. Він казав, що католик може бути чесним, здібним і совісним, але те, що хтось є католиком, є в Америці дуже часто перешкодою, щоби добитися високого становища. І те все робиться, говорив о. Гемер, з покликанням на Святе Письмо. Вже були ріжні інтерпретації Святого Письма, але це найгірше, твердив о. Гемер. Бо хто є добрим католиком, той і є вірним державі, бо придержується слів Христа, котрий казав віддати державі те, що їй належиться.

ЖИДИ ЗНОВУ ЗБИРАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Жидівська Допомогова Федерація розпочала нову кампанію, щоби зібрати $3,923,000, потрібних на вдержання 91 добродійних інституцій, між якими є 7 шпиталів і 17 дитячих захоронок.

ПОЗІР! СОЮЗОВЦІ В ЙОНКЕРС І ГЕСТИНГС НАД ГУДСОНОМ!

СОЮЗОВІ ЗБОРИ

відбудуться

В СЕРЕДУ, ДНЯ 19-ГО ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1932 РОКУ

в годині 8-мій вечером

В ГАЛІ УКР. ГРЕКО-КАТОЛ. ЦЕРКВИ СВ. МИХАЇЛА.

Реферуватимуть про У. Н. Союз в минулому і майбутньому, про злуку Союзових сил і реформу обезпечення: Роман Слободян, головний фінансовий секретар У. Н. Союза, і д-р Лука Мишуга, редактор „Свободи".

До численної участи закликає всіх урядників і членів

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВЧАСНУ І ГОСТРУ ЗИМУ.

Канадійські Індіяни кажуть, що ноги деяких птиць поросли густим пірям, а сосни мають повно шишок. А це означає вчасну й гостру зиму. Люди вірять, що Індіяни не помиляються у таких справах. Минулого року вони заповідали дуже лагідну зиму.

ЯПОНСЬКА АКЦІЯ В МАНДЖУРІЇ РОЗВИВАЄТЬСЯ ДАЛІ.

Операції японських військ проти повстанців у Манджурії розвиваються з успіхом далі. Японські літаки розкидали летючки в англійській мові, звернені до чужинців, з попередженням, у яких районах японська армія вестиме бої з повстанцями. Чужинцям радять берегтися, щоби вони не стали жертвою воєнних подій.

НАПАД НА ПОГУЛЯНЦІ.

Служниця, 22-літня Софія Литвинівна, вибралася зі своїм нареченим, Людвиком Бальчаком, на прохід на Погулянку (передмістя Львова). Коли вони біля 8-мої години сиділи на лузі та говорили, підсунувся якийсь тип та хотів витягнути Бальчакови портфель з маринарки. Коли той потягнув маринарку до себе, тип почав обкладати його палицею, а його товариш вистрілив два рази з револьвера. Переляканий Бальчак утік, а один з бандитів зловив та знасилував Литвинівну.

Повідомлена про те поліція арештувала ранком двох братів Дворжаків, що мешкають на Погулянці, як справців того нападу.

БАНДИТ ПЕРЕБРАВСЯ ЗА ЖІНКУ.

Недавно закрався до мешкання Мартина Рутковського в Дрищеві, пов. Бережани, невідомий злодій, що перебрався за жінку, та вдарив сплячого господаря трикратно в голову якимсь важким предметом. На крик Рутковського збіглися тамошні та сполошили бандита. Рутковський дістав перед кількома днями 200 долярів з Америки, і ці гроші видно були спокусою для бандита.

РОБОТ Б'Є ПО ЛИЦІ СВОЙОГО ТВОРЦЯ.

У Лондоні відбувається тепер вистава людей-автоматів, т. зв. „роботів". Один з них, з яким можна свобідно розмовляти, викликує загальний подив. На днях зробив цей робот болючу несподіванку свойому творцеви. У його механізмі щось попсувалося й інжинір, який його будував, підійшов ближче, щоб оглянути хибу. Несподівано дістав від робота таку сильну пощочину, що, зробивши кілька кроків, впав омлоший на землю. Дотепні кажуть, що ображений інжинір повинен післати роботови секундантів і визвати його на двобій.

КОНТРАБАНДА З РУМУНІЇ НА УКРАЇНУ.

Румунська погранична сторожа арештувала відомого контрабандиста Чолака в тій хвилі, коли він старався перебратись через Дністер з 4 особами недалеко містечка Сороки. Арештованими є два дезертири, Вальсман і Грінберг, та дві дівчини, Шварцман і Орестоф. Дальше приловила румунська погранична сторожа більше число контрабандистів, які занимаються контрабандою товарів з Румунії на Україну. Всіх арештованих відставили до воєнного суду в Кишиневі.

ЖАХЛИВЕ УБИВСТВО НА СЕЛІ.

Між двома парубками, Юрком Бажаном і Дмитром Возняком у Микитинцях, пов. Станиславів, були непорозуміння на особистому тлі. В неділю, 21. серпня, Дмитро при забаві несподівано б'є палицею Юрка по голові до крови. Про це під читальнею довідується молодший брат Юрка, Василь, і схвильований перемовляється з приятелем Дмитра, Матієм Грицевим. Між ними доходить до малої бійки, таки під читальнею. Їх розборонюють люди. Та Матій постановив пімститися. Він ще з вечора відгрожується між людьми: „Піде він завтра до шпиталю!" Рано в 6-тій Василь, забувши про вчорашне, виїхав фірою по шутер і от, як переїздив попри хату Матія, той з двома сестрами, Донею і Параньою, нападає на нього з подвіря. Матій кидає каменем у голову. Удар влучний. Василь падає, тоді сестри Матія кидаються на нього і б'ють його до непритомности залізними штабами.

Діється це на вулиці, серед села! В полудне родина відвезла побитого до Станиславова, до шпиталю, де лікар ствердив потрясення мозку. В четвер, 25. VIII., Василь умирає, полишивши по собі серед всіх, що його знали, щирий жаль, бо був це чесний, порядний парубок. Виявом цього був многолюдний похорон покійного в неділю 28. VIII., на який зійшлися люди не лиш із Микитинець, але й сусідніх сіл: Майзлів, Угорник, Підпечар, Хриплина.

О. Ганушевський, парох Угорник і Микитинець, сказав відповідне слово. Люди були дуже зворушені ганебним убивством у селі й досі гомонять про нещасливу жертву, в додатку ще оплюгавлену по смерти в польських бруковик часописах. А саме „Експрес Поранни" з 29. 8. приніс виссану з пальця вістку про убивство, де написав, що Матвій нібито пімстився на ньому за зганьблення сестри. Це неправда. Василь, як сказано, був чесний парубок, в осени мав уже женитися з одною дівчиною і згинув єдино за те, що вступився був за брата.

Дику відплату Матія треба пояснити не лиш особистими, але й партійними порахунками. Убивник арештований.

ЯКУ ВАРТІСТЬ МАЮТЬ „НАШІ" ПЕВНЯКИ.

Певняки, чи інакше кажучи, бебеки українського походження, хотіли показати, що і їм не байдужа справа українського шкільництва, звертались до Волинської Шкільної Кураторії за дозволом на відкриття української початкової 4-клясової школи в Луцьку. І щож думаєте? Навіть у такій дрібниці їхній куратор їм відмовив, мотивуючи тим, що відкриття окремої української школи вважає зайвим, бо в Луцьку є кілька утраквістичних (чи точніше польських) шкіл. Інтервенція т. зв. Української Парляментарної Репрезентації ББ в цій справі лишилась без наслідків, хоч вони для ока нібито протестували (кивали пальцем в чоботі). Ясно: з рабами й наймитами не рахуються „власть імущі" навіть у дрібних справах. Для нас це не нове, але наведений факт реєструємо з денникарського обовязку.

АВТОБАРИ.

Берлін має нову сензацію. Якийсь дотепний підприємець видумав новий тип шиночків. Вулицями їде авто. Нагло воно стає. З нього вискакують кельнери, отвирають двері і шинок готовий. В середині є столики й буфет. Хто спішиться й не має часу вступити до правдивого шинку, перекусить і випе таки на вулиці. Не відомо тільки, чи влада довго на це дозволить. Бо такі „автобари" гамують рух.

НЕПОВНИЙ РОЗПОРЯДОК.

В Будапешті появився розпорядок, на підставі якого продавщицями в цукорних можуть бути жінки, які мають укінчений 24-тий рік життя. Молодших ангажувати не вільно. Думаємо, що розпорядок повинен був усталити й максимальну границю віку.

КОРЧИТЬСЯ.

У Львові люди масово ліквідують телефони. На підставі порядкових чисел у Львові нараховується понад 10,700 телефонів. На ділі є їх небільше, як 7,000. Кожного дня хтось ліквідує телефон, бо не може платити. А вони ніяк не хочуть подешевіти. В минулому році на 3 нові інсталяції відпадав один старий. Цього року на 1 нову інсталяцію відпадають 3 старі. Словом: весело.

КРАДУТЬ.

Обчисляють, що в Берліні крадуть місячно 210 до 230 автомобілів. Злодії цеї бранжі мають свою окрему організацію. По вкраденню авта його перемальовують, змінюють числа і продають, може й давньому властникови.

БАНДИТИ ВБИЛИ СВЯЩЕНИКА.

В околиці Альба Юлія (Румунія) бандити вбили сокирою священика за те, що він відмовився видати злодіям гроші. По цім злочині бандити зникли.

УБИВ ЧОЛОВІКА ЧЕРЕЗ НЕВІРНУ ЖІНКУ.

У селі Майдан, сторожинецького повіту (Буковина), сталося велике нещастя. Селянин Колцун зарубав сокирою свого сусіда Тимотея Медведя за те, що цей стояв з жінкою Колцуна у любовних зносинах. Колцун зголосив свій учинок жандармерії.

КРИВАВІ СУТИЧКИ НА ВУЛИЦЯХ ВІДНЯ

ТРОХ УБИТИХ І 35 ПОРАНЕНИХ У БІЙЦІ СОЦІЯЛІСТІВ З НАЦІОНАЛІСТАМИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Минулої неділі на вулицях Відня відбулися криваві події, що коштували життя трох осіб. Вбито одного поліцая, одного націоналіста та одного стороннього мужчину. До кривавих сутичок прийшло, коли боєва ґрупа партії націоналістів проходила мимо соціялістичного клюбу на передмістю Зімерінґ.

Націоналісти кажуть, що в них почала стріляти соціялістична боївка, яка була біля клюбу, а соціялісти кажуть, що перші стріляли націоналісти. За кілька хвилин з обох сторін було більше сотки стрілів. Поліція старалася розігнати ворохобників. Притім поранено пятьох поліцаїв та 30 націоналістів. З великим трудом поліції пощастило привернути спокій.

Націоналісти домагаються розвязання соціялістичних боївок. Соціялістичну ґазету, котра подала відомости про криваві події, поліція сконфіскувала. Пізніше відбулася в центрі міста парада боєвих дружин націоналістів. У параді взяли участь більш як тринадцять тисяч націоналістичних боєвиків, що звуться „Гаймвер". Деякі з парадуючих були узброєні в револьвери.

КРИВАВА ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В Німеччині вже почалася кривава передвиборча кампанія. Як звичайно, криваві сутички точаться між боєвими організаціями соціялістів, комуністів та націоналістів. Сутички відбуваються в багатьох містах.

Минулої неділі в Дортмуті вбито одну жінку, одного цивільного мужчину та поліцая. В деяких інших містах були також поодинокі вбиті або тяжко поранені. Поліція старається рішучими мірами підтримати порядок, але це їй не завжди вдається.

НІМЦІ ХОЧУТЬ БІЛЬШЕ ТОРГУВАТИ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

МОСКВА (СССР). — Тут перебуває німецька спеціяльна комісія, яка складається з ріжних фаховців, що студіювали економічні відносини в Росії, а зокрема розбудову її індустрії. Комісія прийшла до висновку, що Росія ще довго буде купувати за кордоном машини та інші вироби важкої й легкої індустрії. Тому Німці мають розвинути свою акцію так, щоб захопити для себе російські ринки.

Подібні голоси чути також зі сторони англійських та французських промисловців. Одночасно російська преса знов багато говорить про брак фінансів та фаховців для розбудови власної індустрії.

РУМУНІЯ СТРИМУЄТЬСЯ З ДОГОВОРОМ ПРИЯЗНИ З РОСІЄЮ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Сюди прибув бувший румунський посол у Лондоні, Тітулеску. Король негайно приняв його на авдієнції, а потім приняв премієра-міністра. Кажуть, що вже більшість румунського уряду прихилилася до поглядів Тітулеску, щоб не укладати з большевиками договору про ненападення бодай доти, доки большевики не признають Бесарабії Румунії.

Польща також стримала ратифікацію свого договору з большевиками. Кажуть, що Франція теж перестала натискати на Румунію, щоб вона підписала угоду з большевиками. Можливо, що Тітулеску стане міністром справ закордонних. Тоді ці сподіваються скорого підписання договору з большевиками.

НІМЕЧЧИНА МОЖЕ СПЛАЧУВАТИ СВОЇ БОРГИ ЛИШЕ ФАБРИКАТАМИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Канцлер фон Папен виголосив чергову промову перед фабрикантами та індустріялістами в Вестфалії. Він заявив, що Німеччина зможе сплачувати свої зобовязання приватним особам, банкам та іншим інституціям лише тоді, коли в неї будуть чужинці брати за борг фабрикат. Тому канцлер каже, що в інтересі закордонних вірителів є, щоб знесено систему високих мит, яку тепер практикують ріжні держави для охорони свого промислу.

ІРЛЯНДІЯ НА ШЛЯХУ ДО САМОСТІЙНОСТИ.

ЛОНДОН (Англія). — Імон де Валера та інші члени ірляндської делеґації, котрі перебували в Лондоні, повернулись до Ірляндії, навіть не побачившися востаннє з англійськими міністрами. Це свідчить, що переговори між Ірляндією та Англією знов розбились. Економічно-митна війна, яку тепер провадить Англія та Ірляндія між собою, вже привела до страшного занепаду ірляндського хліборобства.

Та всетаки йдуть чутки, що Де Валера робить приготування до проголошення Ірляндії самостійною републикою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМУНІСТИЧНА ЧИСТКА

Не вважаючи на вічні запевнення комуністичних аґентів, що в Росії все спокійно й благополучно, навіть і потурливі для комуністів кореспонденти мусіли нарешті признати, що теперішній головач большевії, Сталін, прочистив партію з дуже визначних комуністів. Число вичищених подають навіть на цілі два тузини, а є між ними такі визначні головачі компартії, як Зіновєв, Каменєв і Угланов, котрі займали нераз найвищі становища в уряді й партії й у часі большевицького перевороту були хочкуди визначніші від Сталіна. Тому їх повалення є великою новинкою на шпальтах світових ґазет.

Чистка не значить, що в компартії щось зміняється. Викинені нині головачі вичищені були вже давніше й вони не мали впливу вже від місяців. Увесь вплив є в руках Сталіна, який, звичаєм сатрапів, пильнує своєї влади дуже заздрісно. Колиб на верху партії був Зіновєв, або Угланов, або Каменєв, то кождий з них зробив би зі Сталіном те саме, що нині робить Сталін, якби Сталін загрозив „власть іміющим". Це є доля сатрапів, які згнобили всяку свобідну думку й усякий рух, що вони друться між собою за владу й жеруться, як той пес і кіт у казці, завішені за хвости на мотузку.

Большевицькі аґенти стараються закрити, на якому тлі виникла боротьба за владу між Сталіном і вичищеними з партії. Лише між стрічками натякується, що тлом боротьби була політика супроти селян. Вичищені не належали до одної ґрупи або напряку, а до двох: до критиків зліва і критиків зправа. Одні хотіли модифікації політики Сталіна в напрямі до поміркованости, другі хотіли загострення. Одні хотіли менше комунізму, як хоче Сталін, другі хотіли ще більше.

Значить, обі ґрупи виходили з заложення, що політика Сталіна невідповідна, невдала. Викинення з партії таких головачів, як Зіновєв, Каменєв та Угланов, показує, що Сталін не переконав про можливість успіху комунізму відповідно до своєї програми навіть найвизначніших комуністів.

Сталінські наймити тепер виправдують Сталіна за його гострий випад проти своїх собратів тим, що, мовляв, партія в такі тяжкі переходові часи мусить уважати всякий ухил тяжким гріхом проти дисципліни партії. Це теж важне признання зі сторони тих, які хочуть перекричати світ, що, мовляв, у Росії все благоденствує, а сталінська пятилітка є великим сукцесом.

Коротко кажучи, комуністична чистка показала стару правду: де коротко, там рветься.

РУЙНУЮТЬ ЧИ БУДУЮТЬ?

(Від кореспондента з Риму).

Петришин є рішучо **проти** терору. І це цілком зрозуміло. Наскільки знаємо, ще досі не вийшов ніякий памфлет п. Петришина ані проти ляцького терору, ані проти терору большевицького. Він обмежується покищо тим, що протестує лише проти терору українського! Щодо мене, то я вже багато років галасую проти терору польського і большевицького, і то не лише на шпальтах української преси, а коли приходиться, то і чужинецької. Тому маю далеко більше права від п. Петришина говорити за терор український. Мушу сказати, що до терористів я ніколи не належав, і мабуть ніколи належати не буду. Не вважаю цей засіб за дуже вдалий і доцільний. Був би дуже радий, коли би без нього можна було обійтися. Але я терористів розумію. Я розумію той психічний підклад, що лежить в основі діяльности УВО, і я його **подивляю.** Увісти — це наші герої, це наше добровільне військо, що змагається з ворогом навіть без усякої надії на перемогу. Певно, що нація не може складатися з самих героїв. Певно, що на самому геройстві не можна будувати держави. Але герої — своєю самопосвятою промощують шлях тій державі; вони є активні герої. І знову п. Петришинови не подобається активність; він воліє пасивний героїзм терпіння. Не заперечуємо, що і героїзм терпіння є потрібний, але він завжди відзначав нашу націю і — наслідки його відомі. Особливо на ґрунті галицькім.

Дозволю собі ще зацитувати старенького проф. М. Грушевського, який, як відомо, терористом ніколи не був, а проте в 1911 році так писав про Галичину („Наша Політика"):

— „Очевидна річ, що при теперішнім укладі галицького характеру цілком безнадійною утопією булоб думати про якусь революційну політику на галицькім ґрунті. Як у минувшині ми не знаходимо в галицькому житті майже ніде яскравого проблиску революційної сили (рухи 1648—49 рр. не можуть іти в рахунок), так і тепер нема на це ніяких познак чи надій. Це мусимо сказати собі в в очі по щирости, дарма чи це буде приємно чи неприємно. Тай думаю, нікого дурити. І в правительственних і в польських кругах давно переконалися в безплодности погроз революцією, якими від кільканацятьох літ страшить їх галицька українська преса: мовляв, ще крапля і — переповниться чаша терпеливости народньої, і народ український вчинить розплату. Тих крапель на ці роки в нашу чашу нападало подостатком, але міра терпеливости нашого народу не наповнилася. В галицькім Українці нема нічого революційного. Його героїзм пасивної натури. Галицький тип — це „хитрий Панько", клясично описаний Мартовичем. Він буде братися на всякі способи, щоби сповнити свій громадський чи національний обовязок; знесе всяку поневірку; пролізе комином, коли не пустять у двері; але відповісти активним опором він не зможе. В крайности він підставить груди під баґнет, але не подумає вихопити баґнета і обернути його другим кінцем. Це тип мученика, а не героя".

Так писав проф. М. Грушевський у 1911 р. Від того часу сплило багато води. Прошуміла війна, розкотилася широкою луною українська революція, Галицька Армія і Січові Стрільці виховали в собі цілі кадри активних героїв. УВО продовжує на галицькому ґрунті цю славну січову традицію, — п. Петришин рад би був її знищити і зганьбити. Але даремно! Він мусить память тати, що революція не є, як він каже після марксистського евангелія, лище „суспільно-політичний процес", що походить зі „шлунка", з заздрости, з жадання самих матеріяльних вигод, але, як говорив великий італійський революціонер Мацціні „одна система виховання, що заступає другу". Великий французький мислитель, синдикаліст Сорель, називав революцію „зміною ідей". Теоретик італійського фашизму, проф. Бартольотто, каже зі свого боку:

— „На революцію, як заміну і відміну певного ладу і системи, треба дивитися з двох точок погляду: з морально-політичного і правного. З морально - політичного вона веде до трансформації **духа** індивідів і держав, суспільства і урядів; з правного вона веде до відміни ладу держави. Перша функція революції є **явно виховуюча,** друга — законодатна; перша є **формуванням свідомости** і відміною звичаїв друга є волею і чином уряду... Але обидві є в вузькому взаїмному звязку, і якщо духовна трансформація підготовляє трансформацію політичну і правну, то ця, в свою чергу, представляє волю і силу, що повертається на виховання характеру і поліпшення культури. Так фашистівська революція має вартість перш за все як **трасформація духовна,** а потім як трансформація державна, політична. Якщо забороняються страйки і льокаути як акти сваволі, то цим вимагається, щоби промисловці і робітники прийшли до переконання, що цілі, до яких стреміли, ті сильні засоби можуть бути зреалізовані з меньшою небезпекою і шкодою для суспільства мирними засобами правної дисципліни (колективні контракти і трибунал праці)" і т. д.

Отже підготовлювання революції, про яке говорить п. Петришин на ст. 9., полягає не в тому, щоби чекати, аж „утворяться обставини" (і то зусиллями інших!), а в вихованню нових поколінь молоді, здібних бути не лише „хитрими Паньками", але й активними борцями за національне визволення.

До тогож п. Петришин забуває ще одну обставину: що таке активне покоління, виховане війною й революцією, злиднями і польськими переслідуваннями, вже **існує.** Кожний, хто більш-менш придивлявся до галицької молоді і до ґалицького села, знає, які вони глибоко революційні. Отже обовязком національної політики є подбати про те, щоби ці революційні сили не опинилися в таборі, нам абсолютно ворожому, себто большевицькому, а це є можливо лише в один спосіб — вказати їм революційні обєктиви в межах **національної** боротьби за визволення, скерувати в річище **національного** обовязку і дисципліни.

П. Петришина цікавить, чому ота „постійна революція", яку переводить УВО в Галичині, фатально спиняється на західньому березі Збруча. — Чи може нема між „націоналістами", — запитує він перфідно — Наддніпрянців?" І сам відповідає: „Є, безперечно? Але чомуж виходить так, що боротьба „націоналістів", які так пишаються своїм „соборництвом", обмежується тільки Західньою Україною, а саме Галичиною? Коли визнавати терор, то вже в „соборному масштабі!" Далебі, ніби читаєш не книжку якогось там „Українця" Петришина, а допит польського жандарма, що по провокаторськи змішує „увістів" з „націоналістами"!

Діяльність УВО „фатально спиняється на західньому березі Збруча", бо УВО є орґанізацією лише галицькою. Щож до „націоналістів", то вони, як видно з усіх їх публікацій, а особливо з їх офіційного орґану „Розбудова Нації", провадять ідеольоґічну боротьбу **на всіх теренах,** здемасковують однаково „співжиття" польське, „українізацію" московську, і „чисті засоби" інтернаціональних п. п. Петришиних.

На цьому кінчаю. Варто було би ще спинитися на „міжнародній орієнтації" націоналістів, але тут п. Петришин виплітає такі нісенітниці (в роді, що „фашизм в Італії стоїть під впливом великого капіталу", коли він, навпаки, той великий капітал поборює, або що Латиші й Естонці „мали вже перед революцією 1917—18 р. свою національну більшість у містах", коли столиця Латвії, Рига, ще й досі мало не німецько-жидівська), що просто не варто на те час витрачати. Тимбільше, що, як відомо, для націоналістів не існує жадна „орієнтація", крім на власні сили. Бо ми знаємо, що колиб ми були як слід зорганізовані та обєднані, не ми би на когось орієнтувалися, а всі би **на нас** орієнтувалися. Сорок-міліоновий народ з такою територією, як наша, потребує лиш одного — незломної волі до власного життя та активного спротиву всім напасникам.

Евген Онацький, Рим.

З ОБЄДНАННЯ

Згідно з артикулом 18 статута „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" і на підставі ухвали Екзекутиви з дня 29 вересня 1932 р. відбудеться **в Джерзи Сіти, Н.** Дж. **83 Ґренд Стріт, дня 26 жовтня 1932 р.**

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ

з таким порядком нарад:

1. Відкриття.
2. Звіти екзекутиви.
3. Звіт контролі.
4. Реферати:
   а) Чим жиє Рідний Край.
   б) Українська молодь в Америці.
   в) Економічна криза й українська іміґрація.
5. Внески і запити.

Наради зачнуться точно в годині 1-шій зполудня. Всі **члени Виконавчого Комітету Обєднання повинні явитися** на **тім засіданню.**

За „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці":

О. РЕВЮК, предс. **Л. МИШУГА,** секр.

Володимир Левицький.

ОСТАННІЙ АКТ ТРАҐЕДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ (УГА)

(З моїх споминів про 2 курінь, 8 бриґади, III корпусу, після його відвороту з Київа у вересні 1919 р.).

(5)

22. X. Рано йдемо до міста, щоби розглянутися за кватирами. Могилів має гарний вигляд, бо лежить між горбами в кітлині Дністра. Літом пригріває тут сильніше сонце, окружаючі горби здержують холодні вітри, тож овочеві сади багаті в ріжнородні овочі. На другому боці Дністра бесарабське місто Атаки; тепер там господарять по свойому Румуни. За наш цукор обмінюються сілю й нафтою, а також крісовими й гарматніми набоями. Ці останні особливо дорогі. Дійсна іронія долі: наші набої, які вони забрали в переходячих через Бесарабію весною ц. р. запорізьких частинах, продають сьогодня дорого за наш цукор. В районі Могилева зосереджуються наші частини запілля. Денікінці кинули сильні запаси на фронт і він подається швидко під їхніми ударами, а ще більше перед найгрізнішим сучасним нашим ворогом — перед тифом. Надходить важка година для нашої армії; мабуть страшніша від недавнього трикутника смерти. В Могилеві стрічаю знакому вчительку, Галичанку Леничівну, що відступила нам одну зі своїх вільних кімнат, бо все заняте військом.

Наші цілоденні пошукування за кватирами безуспішні. Кватир нема для поодиноких осіб, а не то для лічниці. Спрямовують нас до села Віндичан, де в тамошній цукрівни мають бути вільні забудування.

24. X. Приїжджаємо рано на стацію Віндичани та оглядаємо забудування цукрівні. Будинки ці придатні на лічницю в літному часі, але не під зиму. Виїжджаємо назад до Винниці.

25. X. У Жмеринці доводиться довго ждати на поїзд до Винниці. У ваґонах зимно, тож я перестудився. До того рана знов болить, бо вже кілька днів без перевязки.

26. і 27. X. Вже третій день їдемо назад і годі дістатися до своїх. Залізничники „саботують", очікуючи приходу денікінців, до яких признаються. Треба знати, що залізнича обслуга заєдно так поступає, коли надходить інше військо, для якого вона підготовляє ґрунт. Це можна пояснити жадобою цього несталого елементу, яким є залізничники, поживитися майном уступаючих військ. Лють бере кожного з нас на машиніста, який поволи їде, а на стаціях вистоює годинами. Кількох переїзних старшин хотіли з ним по військовому розправитися, та не було кому його заступити. Чим пояснити це їхнє поступовання: чи немічю міністерства залізниць, чи нездарністю його опанувати цю, особливо тепер важну ґалузь комунікації — не знаємо. Ці підлі елементи прискорюють упадок нашої державности. Наші крики до машиніста: „крути, Гаврило" — ще гірше ділають на цього типа. Доїжджаємо до перестанку під Винницею й поїзд став. Тут серед морозної ночі в неопалених ваґонах дзвонимо зубами до ранку. Діждавшись його, нема надії на швидкий виїзд до Винниці; тому пішки йдемо до міста, хоч мені це дуже важко приходиться. Та другого виходу нема, тож вибираю менше лихо: крок за кроком доходимо до Винниці, віддаленої відсіля чотири верстви.

28. X. З денікінського фронту доходять дещо відраднііші вісти. VI. галицька бриґада заняла місто Монастирище та дещо посувається вперед. Наш корпус мав важкі втрати, тож Н. К. Г. А. була змушена відтягнути його з фронту. Його обози відступають в напрямі Жмеринки.

29. X. На прохання поручника Лесюка висилаю до Могилева свого чуру, Дмитра Медведя, з Біща, пов. Бережани, по річи, оставлені там поручником.

30. X. Зачинаю поважно хоріти. Невилічені рани, простуда в часі дороги до Могилева й зараження у ваґонах зробили своє. Мабуть буде сипний тиф, бо є плями по тілі.

31. X. Мої міркування справдилися. Горячка змагається і доходить до 40 ст. Ц. Не помогло те, що досі чоловік „не давався"; хороба перемогла перемучений орґанізм.

1.—14. XI. Тому, що маю сипняка, переносять мене на епідемічний відділ поручника Нагляка до інших касарень задорогу. Велике щастя, що вдалось одержати вільне місце, яке щойно опорожнилося після смерти його вчорашнього власника. В цій кімнаті лежать вісім старшин: між ними два денікінці, які в ночи вибігають на коридор, де танцюють до фізичної перевтоми. Крізь отворені двері страшний холод в кімнаті; всі хорі трясуться зі студени. Санітарної обслуги не видно, бо взагалі її мало. Багацько з них заплатили своїм життям за труд у своїм заняттю. Лікар епідемічного відділу, поручник Нагляк, це дійсний герой свого звання. Цілими днями вганяє собою по всіх кімнатах будинків, що йому підлягають. Командант лічниці, полковник Ямполер, галицький Жид, важко занедужав та вже кілька днів бореться зі смертю. Цілий відділ переповнений вщерть хорими. Нещасні герої наших визвольних змагань, орли Галицької Землі, конають тут на долівці, устеленій чорною від насікомих соломою. Безліч насікомих повзає по лицях та тілах цих нещасних жертв. Останки коців та ще австрійських плащів — це вся постіль бідних хлопців. Смертність застрашаюча—денно вмирає кільканацять. Без трумн наче падлину, скидають на один віз і вивозять всіх до спільного гробу. Часом священик та кілька живих товаришів бою відпровадять цих героїв спільної долі на вічний спочинок. Та недовго такої паради, бо швидко лягли та пішли вслід за вчорашніми товаришами ще сьогодня живі їхні побратими. Висока горячка, свідомість —в її інтервалах — цього нещастя, що кругом нас, та важка задума невідомого завтра кидає тебе в обморок тифової галюцинації. Лежиш у холодній кімнаті, довга ніч здається роком, сильна горячка, що нічю змагається, обезсилює тебе до безтями. Тратиш притомність — наче тебе нема між живими — тільки десь далеко-далеко в закутині твоєї підсвідомости приходять ріжні спомини. Мило та любо пережиті діточі роки, роки безжурности: „Веселе, щасливе хлопяче життя", перша наука, потім ґімназія, матура, військо, боротьба за свою державу, мрії на майбутнє — ми вольні — ах! — і нагло уривається цей милий ланцюх згадок, бо чорним маревом страшне наше сучасне положення добиває твою підсвідомість. В кімнаті морозний холод крізь отворені двері — це на коридорі танцюють оба денікінці нашого таки гопака (бо оба „малороси"). До кімнати доходить тільки їхній спів та вистукування босими ногами по голій камяній долівці коридора. Ще день і один з них спочив у спільній могилі з нашими, бо тільки вона не знає ворогів. Ось тут праворуч тебе в кімнаті конає старий сотник, довгочасний командант куріня, і кличе востаннє свою дружину та діточок, а на рано вже замовк, занімів. Не побачать ті дрібнятка свого батька (а мав їх троє), не почує дружина голосу дорогого мужа, не вернеться він ніколи до своїх. Все, що найдорожче мав, віддав в жертву своїй Україні. А там у куті під стіною молоденький, 20-літній, хорунжий в екстазі тифової горячки кличе: „Тусько моя! Я вернуся до тебе — я за Україну тепер страдаю — не забудь!" Пригадав собі, бідняга, дівчину, яку оставив дома, а вона... може й не в думці їй те, що переживає цей молодець-страдалець. В цій гармонії тифової дизгармонії новий, відмінний тон дався чути: „Майне муттер, іх віль лебен, ретте міх, майн Готт!" (моя матінко, я буду жити, ратуй мене, мій Боже) — це голос конаючого героя-Німця; українського старшини - гарматчика, що за свою нову батьківщину важко страдає. Біля нього лікар, пор. Нагляк, як день так ніч заходиться; серце хоре, а горячка змагається — грозить небезпека смерти. „Я мушу його вратувати! — Цей герой все для нашої України віддав". Він чеський Німець, не жалів вступити до нашої армії і відбути з нею всі переходи на фронті. Його тіло представляє одну рану, бо нема місця, якеб не одержало вколу шпильок для підкріплення серця та зменшення високої горячки. Така боротьба йде вже цілий тиждень. Вкінці він вратований, бо щасливо минула „кріза". Лекше зітхнув лікар, бо це тільки його заслуга вратування життя цьому новому громадянинови Української Держави. Мешканці кімнати зміняються що дня. Нас три ще держаться, але пять вже по кілька разів змінялися; зміна одна — в сиру землю, конає один за другим. В інтервалах тифової горячки й не пізнаєш нових товаришів недолі, що займають місця в кімнаті. Крики, співи, стогін, реґіт, команда — все сплітається в одну вязанку терпінь тифової кімнати. Осталий при життю денікінський капітан, що втратив товариша нічного танцю на коридорі, виліз на нового гостя, що сьогодня прийшов, і душить його: „Ти красноармеец! Не уйдьош ат меня, сукін син!" — Крик усіх, що в спромозі були кричати, на ніщо не здався; на щастя, вчасний прихід санітаря вратував нещасливця від зашвидкої смерти. Денікінця звязали, а на другий день він уже нікого не чіпав, бо пішов за своїм товаришем у землю.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СКОРИСТАЙМО З ДОБРОЇ НАГОДИ.

Як бувший делеґат на Конвенцію У. Н. Союза й член Контрольної Комісії, хочу заявити, що вповні годжуся з тою думкою, щоби Конвенцію У. Н. Союза перенести з Дітройт до Шікаго.

Коли конвенційні делеґати вибирали місто Дітройт на Конвенцію, то ніхто з них не знав, що в 1933 р. відбудеться в Шікаго Всесвітня Вистава, в якій Українці возьмуть участь. Бо як би були знали, то цілком певно були би вибрали місто Шікаго. В Шікаго Конвенція зробить своє Союзове діло, а крім того дасть нагоду делеґатам з краю, а то й чужинцям, запізнатися з найстаршою українською установою в Америці. Колиб Екзекутива дала ту справу під голосування бувшим делеґатам, то я певний, що навіть делеґати з Дітройт голосували би за те, щоби відбути Конвенцію в Шікаго. Хто знає Союзовців, той і те знає, що коли ходить про загальне чи Союзове добро, чи про українську пропаґанду, Союзовці завжди приходять до згідливого й розумного рішення.

Василь Пулк, Акрон, О.

---o---

ПОНЕВОЛЕНИЙ НАРІД НА СТОЛІТНІЙ ВИСТАВІ ПОСТУПУ.

З великим зацікавленням глядить світ на Всесвітню Виставу в Шікаго, бо це Вистава Столітнього Поступу людства. Можна догадуватися, що там буде на тій виставі. Але я хочу говорити про те, чого там не буде. А саме, не буде там представлене те, що є ганьбою для століття поступу, а це: поневолення народів.

І отсе на нас, Українцях, лежить той обовязок: виказати перед цілим світом, що ми є старий, культурний і великий нарід. Ми маємо виказати нашу красу, а разом з тим і те, що нашу культуру вбивали наші вороги на протязі отого століття поступу і вбивають її ще далі. Ми маємо це виказати так, щоби в культурних людей зроджувався природній протест проти тих наших ворогів, що здержують людський поступ. Бо це буде культурне здобуття симпатії для наших визвольних змагань.

Дмитро Захарчук.

---o---

ПРОРОЦТВА І ВІДКРИТТЯ П. ПИТЛЯРА.

„Щоденні Вісти" з дня 9. жовтня б. р. напечатали на останній сторінці допис п. Питляра, головного радного У. Н. Союза, під заг. „Про один маневр, що про нього повинні знати члени Укр. Нар. Союза".

І дійсно, таки треба членам У. Н. Союза знати, але знати про руїнницьку роботу п. Питляра і його маневри. І тому повинні дістати оті „Щоденні" і прочитати, щоби переконатися, якою „сердечною" опікою огортає цей головний радний Союз і його членів. Треба таки Союзовцям віджалувати 3 центи на большевицьку бібулу, хочби на те, щоби Союзовці знали, яких „радних" не повинні на конвенціях вибирати. Це сором для Союзовців мати в У. Н. Союзі таких радних. Ось послухайте, що пише чоловік, якому повинно чейже залежати на розвою Союза. Каже він, що викидається членів за неплачення вкладок. Викидають, каже, хочби ти десятками літ платив. Позички всім не дають, бо треба бути льояльним до трійці босів. Чи це все правда? І яку раду дає п. Питляр? Жадної! А тимчасом Екзекутива Союза шукає за радою і її знаходить, щоби злагодити ту точку статута, після якої за неплачення вкладок викидається членів. А цею радою є реформа Союза. Якжеж можна винувати теперішних урядників Союза з Питляром включно за те, що тому двацять кілька літ такий нездалий статут уложено? Зрештою, на тодішні часи він певно був добрий. А чи позички дають лише льояльним? Знаю, що в Шікаго є й нельояльні члени Союза, й хотіли на останній конвенції ту „трійцю", про яку п. Питляр згадує, скидати, а таки позичку цього року дістали. Ось що є правдою, опертою на фактах.

Нападає дальше п. Питляр на Екзекутиву, що, мовляв, Дітройту боїться, атмосфера там неспокійна, не хоче відбути конвенції, тому замовили Куропася, щоби переносив конвенцію до Шікаго. Та правдою є, що я не є в ніяких наймах Екзекутиви, а тільки п. Питляр є в наймах „Третьої вулиці". А чогож би Дітройту тут боятися? Там такіж люди, як і в Шікаго. В Шікаго не менше безробітних як у Дітройті! В додатку в нас є „нельояльні" ліві і праві. Товариші п. Питляра мають тут 100-тисячний дім, значить: силу мають. Отже шікаговська „атмосфера" гірша від дітройтської, а Екзекутива, як каже п. Питляр, всетаки мріє про Шікаго... Значить, не боїться „нельоялльних"! Що Екзекутива думає, я не знаю. Я написав свою думку в переконанню, що роблю добре, коли піддаю, що в таких скрутних часах Союзова каса може заощадити не менше 5,000 долярів, коли зважити, що залізничі білети на Шікаговську Виставу будуть знижені на половину. І буде користь з того для Союза і для делегатів. Матимуть змогу „за бездурно" звидіти Виставу. З ніким з Екзекутиви про цю справу я досі не говорив. Головного предсідателя бачив я в Шікаго і говорив з ним всього дві мінути на хіднику і бачив його перший раз. А п. Каштанюка, хоч він був у Шікаго, я не бачив. Так, пане Питляр, ці урядники були в Шікаго дуже заняті орґанізаційними справами Союза й не мали навіть часу щось і в когось замовляти. Працювали тут для добра Союза, а не так, як Ви, що Вас треба було навіть із засідань Головного Уряду випрошувати, бо нічого не робите для У. Н. Союза, а тільки йому шкодите.

Головний радний не дбає про те, чи Союз заощадить що на конвенціях чи ні, лише „відкриває" якийсь „маневр Екзекутиви", якого на ділі не годен відкрити.

А хочби конвенція відбулась і в Дітройті, то чим п. Питляр може страшити Екзекутиву? Адже большевицькі лідери й аґітатори відвагою не грішать! За мого побуту в Празі, коли в Чехословаччині була при владі т. зв. червоно-зелена коаліція, чеські комуністи вчинили переворот. Соціялісти вдерлися до робітничого дому, де урядували комуністичні лідери, а ті, бідняги, дали ногам знати, а головний орґанізатор, пізніший посол Муна, сховався під пяно. На другий день видніли „гедлайни" на сторінках ґазет: „Муна сховався під пяно". Самі комуністи його стидалися.

А пан Питляр чи дуже відважний? Літом 1930 року ми обидва їхали одним кораблем, а відтак і в тім самім вагоні до рідного краю. Відтоді саме я його знаю. Що за відвага була в нього, на кораблі! Та чим ближче до Европи, все її меншало. Разом зі мною до Польщі не віхав, рішив в Берліні остатись та винюхувати ситуацію.

В тім самім часі і пацифікація у нас в краю була. Мав нагоду п. Питляр обороняти поневолених та покривджених польською воячнею. Американський пашпорт мав у руках, то безпечніше було щось доброго вчинити. Замісць цього п. Питляр втік перед пацифікацією на Радянську Україну! Вернувшись до Америки, промовляв на вічах та чванився, чого то він не бачив у бідній Галичині. Ось вам большевицький „герой"!

Та без огляду на те, чи конвенція відбудеться в Дітройті чи в Шікаго (мій відділ є за те, щоби взагалі не скликувати конвенції в 1933 р.), я є певний щодо одного: що делеґати ухвалять Екзекутиві У. Н. Союза вотум довіря, а з п. Питлярем розправляться як з московсько-большевицьким аґентом і Союзовим шкідником.

Членство найстаршої нашої орґанізації на цім боці океану вже певно не вибере більше того роду „опікунів" радними У. Н. Союза!

Степан Куропась,
Шікаго, Ілл.

---o---

СТАРІ Й МОЛОДІ.

Я радий, що сама молодь дала відповідь п. Бойкови щодо того закиду, що якийсь священик не міг при виголошуванню знайти ріжниці між „duck" і „dog". Коли Американці роблять під тим оглядом помилки, то що дивуватися священикови, чи кому іншому, що прибув до Америки в старшім віці й не може вже наломити язика до чужої мави. Я завважив, що навіть стації на залізницях ріжно виголошують. От один кондуктор викликає „Вірона", а ругий Веруна". Або один каже „Фаєнси", а другий „фієнси". Навіть Американці не дбають за добре виголошення, то чогож можна надіятися від чужинців?

А якщо дивуємося, що старі іміґранти зле виголошують анґлійську мову, то що тоді сказати про українських дітей, котрі виросли по українських домах і змалку говорили тільки українською мовою, а як підросли, то говорять замісць „всі" — „ші", або „там нема він", або співають у церкві „Атче наш", чи „Падай Господи". А ми, старші, маємо для цього вирозуміння.

Я бажав тільки наклонити нашу молодь до того, щоби ставилася більш серіозно до українства, щоби вчилася своєї мови й історії, бо це вийде їй самій на користь. На закінчення подам таке:

Раз зайшов я до китайського ресторану. При однім зі столів сидів Китаєць і розгорнув китайську ґазету та щось пильно читав. Нараз ввійшла до ресторану громадка молодих хлопців, що були вбрані як студенти з каледжу, а, побачивши читаючого Китайця, один з них вирвав йому з рук ґазету, а всі вони почали її нібито читати, насміхаючися з китайської мови. Китаєць сидів спокійно, а як „герої" успокоїлися, сказав до них по анґлійськи:

"Gentlemen! I know my own lanquage and yours too and you know only one language. Who is wiser?"

Священик.

---o---

ЗА КОНВЕНЦІЮ У. Н. С. В ДІТРОЙТ.

Вже тільки сім місяців до часу, коли то відбудеться Конвенція У. Н. Союза, котра назначена до міста Дітройт, З початком червня 1933 року буде відкрита Ввесвітня Вистава в Шікаго і тому появляються голоси членів у „Свободі", щоби Конвенцію Союза перенести до Шікаго і тим робом дати нагоду делеґатам побачити Виставу.

Порівнавши евентуальні користи і страти, я приходжу до заключення, що Конвенція У. Н. Союза повинна відбутися там, де вона була ухвалена, то є в місті Дітройт. Конвенція мусить відбутися в місяцю травні, отже не є певне, чи делеґати дістали би знижку на тікетах до Шікаго, бо Вистава зачинається аж в червні. Коли би Конвенцію назначити на останній тиждень травня, то готелі в Шікаго будуть переповнені і ціна дорожча. Конвенційні делеґати, прибувши до Шікаго, інтересувалися би більше Виставою ніж справами У. Н. Союза. Зате, коли Конвенція У. Н. Союза відбудеться у Дітройті, каса Союза зискає на залізничих тікетах, бо подавляюча більшість делеґатів прибуде зі сходу. Делеґати знайдуть вигідні місця в дітройтських готелях і будуть інтересуватися лише справами Союза.

Щиби дати можність делеґатам побачити Всесвітню Виставу в Шікаго, я пропоную, щоби Конвенцію назначити на 24. травня 1933 в місті Дітройт. По скінченню Ковенції делеґати будуть вільні від конвенційних обовязків і поїдуть собі своїм коштом оглядати Виставу в Шікаго. Така поїздка може бути навіть зорґанізована і можна буде дістати екскуршеновий трен з Дітройт до Шікаго.

Василь Гришко,
Алентавн, Па.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 4. жовтня помер **Тома Кобасюк**, член 187 відділу У. Н. Союза в Тейлор, Па. Покійний походив зі села Добромірка, повіт Збараж, Західня Україна. Прожив 56 років. Був примірним громадянином, добрим членом У. Н. Союза й добрим мужем і батьком. Оставив жінку Тетяну вдовою і двох синів і дочку сиротами.

Хай Йому буде земля пером!

Іван Чупрун, секр.

СПИС КНИЖОК

ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ.

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що ввесь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи ці книжки й роботи в друкарні „Свободи", вони дають заробляти своїй організації, себто збогачують самих членів У. Н. Союза.

Щоби дати нагоду кождому мати хоч невеличку свою бібліотеку, книгарня „Свободи" постановила продавати книжки по зниженій ціні, яку подаємо внизу.

Хто надішле	Нехай вибере собі книжок на	Хто надішле	Нехай вибере собі книжок на	Хто надішле	Нехай вибере собі книжок на
$ 1.00	$ 1.15	$ 6.00	$ 7.40	$11.00	$14.30
$ 2.00	$ 2.35	$ 7.00	$ 8.65	$12.00	$15.60
$ 3.00	$ 3.65	$ 8.00	$10.00	$13.00	$16.90
$ 4.00	$ 4.85	$ 9.00	$11.25	$14.00	$18.20
$ 5.00	$ 6.10	$10.00	$12.50	$15.00	$19.50

УВАГА: До цеї оферти не належать книжки шкільні й молитовники. Шкільних книжок і молитовників не можемо продавати по зниженій ціні. Отже просимо покупців мати це на увазі, щоб висилали замовлення тільки на ті книжки, які подаємо тут у цьому списі:

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ.

Всі нижче наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольоровими (деякі лише кольоровими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

† **Казки з 1001 ночі** 35
† **Кіт в сапянцях** 35
† **Подорож пана Цікавського** (з рухомими образками) 60, в тривкішій оправі 70
† **Про домашні звірята** 65
† **Робінзон Крузо** 35
† **Червона шапочка** 35; з рухомими образками 45; в тривкішій оправі 60

—o—

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

А.

† **Абатеса ді Кастро,** оповідання, Стендаль, пер С. Пащенко 50
* **Абу Касимові капці,** арабська казка І. Франка 30
* **Амалюнга** або **Дочка дебрів,** оповідання з часів боїв між Европейцями й Індіянами 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі 15
† **Андріян і Антіной,** роман, Ґ. Еберс, перекл. М. Троцький, три томи 1.50
† **Аритметичні правила** А. Чепіги (перерібка В. Верниволі). 20

Б.

† **Байки Езопа** для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20
† **Байки** Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
† **Байки** Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20
† **Байки Леоніда Глібова,** з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
* **Байки небелиці** 10
* **Батьківщина** й інші оповідання, Ів. Франка 25
* **Библійни повѣсти** изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. 1.50
† **Біблія,** святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра Пулюя, в полот. оправі 3.00
† **Біля машини,** оповідання В. Винниченка 10
* **Блискавиці,** суспільна студія і **Жовнірські оповідання,** М. Яцкова 50
† **Бо війна війною,** збірка нарисів Василя Софронова 10
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі 15
* **Боги жаждуть крови,** нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук 75
* **Борба світів** В. Велса 40
* **Борці за правду,** історичне оповідання А. Кащенка, вид. 4-те 45
* **Борба Українського Народу за волю і незалежність.** Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський 1.00
† **Брати Моуглі,** оповідання з життя дитини між звірами. Р. Кіплінга (переклав Ю. Сірий) 60

В.

* **Варвара Убрик,** опов. з життя в монастирах 40
* **Варіят** з 1906 року. — 2. **Вірші.** — 3. **Між бурливими филями,** драма на 4 дії. В. Бабієнка 35
† **Василько Ростиславич,** історична повість з XI віку, в 2-ох томах Володимира Бирчака 1.00
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців 50
Весела книжочка, з 17 образками Гумористично-сатиричний збірник для сумних людей 35
Веселий оповідач, веселі оповідання Б. Грінченка 25
* **Ветеринар,** або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і переклав після українських і англійських видавництв М. М. Белегай, з ілюстраціями 60
* **Вечері на хуторі біля Диканьки,** повістки Миколи Гоголя 15
† **Вибір Поезій,** О. Федьковича 10
* **Відвдячився,** оповідання з козацької давнини, А. Чайковського 1.00
† **Відмолодження,** після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками 10
† **Відродження,** роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівнане видання. Три частини в двох томах, опр. 2.75
† **Від себе не втечеш,** оповідання Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і інші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник 5
* **Вічний Жид** 10
† **Вибір творів,** Яків Щоголів 25
Вибір поезій Івана Франка і короткий начерк його життя 35
† **В затінку й на сонці** та інші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. 50
* **В неділю рано зілля копала,** оповідання О. Кобилянської 75
Вода в природі. — Умірковний та щирий, В. Винниченка. — Заграй — Останки „Фортуни" — Дні нашої слави і недолі 20
* **Вступні Слова і Принагідні Мови** світського змісту, уложив і виголосив о. М. Кінаш 1.00
† **Вступ до метафізики,** нап. Анрі Берґзон, пер. Евген Яворський 35
† **Всесвітна Історія,** в 3-ох томах, Чайковського 3.25
† **Всесильний доляр,** оповідання А. Хомика, пер. Н. Суровцова 60

Г.

† **Гайдамаки Т. Шевченка,** видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5,00, в люкс. оправі 6.00
† **Гайдамаки** Тараса Шевченка 50
* **Галицькі анекдоти,** гумористичні оповідання Мст. Руса 10
† **Галичина в життю України** д-ра Лозинського 25
* **Галка смерти.** Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука 5
* **Гарна історія о терпеливій Олені,** доньці Антонія, турецького цісаря з Константинополя 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й інші оповідання 20
* **Герой Капіталу** Антона Сінклера (перекл. Н. Романович) 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями 25
* **Гіпнотизм і суґестія** в 2-ох частях 40
† **Голод,** оповідання В. Винниченка 5
† **Голод на Україні,** з 39 образками й діяграмами. І. Гарасимович 50
† **Гордий цар, Про царенка Івана та чортову дочку,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 20
† **Гостинці,** збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця 25
† **Граматика української мови** для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав д-р Василь Сімович. В полот. оправі 3.75
* **Грішники,** роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
* **Гумор і сатира** 25
† **Гуморески,** нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича 25

Ґ.

Ґеновефа, оповідання про княжну невинно засуджену на смерть 30
† **Ґеновефа,** оповідання для народу, переповів А. Яворівський, з численними образками 35
† **Ґолем,** оповідання Ґ. Майрінка (пер. В. Левицький). В опр. 1.50

Д.

* **Дарвінізм Еміля Ферріера** (переклад з французького) 80
* **Два мужі — одна жінка,** оповідання Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) 20
* **Дві могилі,** оповідання з сибірського життя, І. Королевського 10
* **Дві старорусьні повісти про св. О. Николая,** нап. д-р В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями 10
* **Девять братів і десята сестриця Галя,** Марка Вовчка 20
† **Девять братів і десята сестриця Галя,** оповідання Марка Вовчка 20
Де любов, там і Бог, оповідання, гр. Л. Толстоя (перекл. Ю. Сірий) 15
† **Дещо про гроші** 10
* **Діявольська справа,** або Як кс. Шмідт замордував Анну Авмілер 25
* **Для домашнього огнища,** повість І. Франка 85
Дон Кіхот із Манчі, Високодумний Рицар, в 2-ох томах 1.00
† **Дорош, Гаркуша** й інші оповідання. Олекса Стороженко 45
* **Доля України,** вірші, Дм. Штогрина 35
* **Домашня кухня,** або Як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі 1.00
* **Домашній лікар,** М. М. Белегая 75
† **Достойно есть,** збірка в Шевченкові роковини 15
† **Думки** Тараса Шевченка 20
Дяк, оповідання Марка Вовчка 20
† **Дужим помахом крил.** Роман. Написав А. Крушельницький. Перший том І частина 212 ст. ІІ. частина 192 ст. — Другий том, І. частина 248 ст., ІІ. частина 252 ст. Це покищо одинокий у нас письменницький памятник наших визвольних боїв у Галичині 1918 р. З великим знанням речі здебільшого на основі освітлення матеріялів, — отворює Крушельницький хід военних подій та постатті головних героїв. Всі части 2.50

Е.

* **Еволюція в образках,** Д. Гирда 1.25
* **Евстахій,** повість з перших віків християнства, Хрістофа фон Шміда 30
† **Електричність,** Н. Р. Кемпбела 35
‡ **Енеїда.** Твори І. Котляревського 45
* **Есперанто,** український підручник міжнародньої мови 40

Є.

* **Єзуїтська преподобниця,** історичне оповідання, Ор. Левицького 25
* **Єлисавета, мучениця на царськім престолі,** з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60

Ж.

† **Жах.** Збірка оповідань Бандурист 10
† **Життя і відносини на Радянській Україні.** І. Герасимович 20
* **Жителі Марса,** Вол. Гериновича 10
Життя, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах 15
Жінка і її значіння в суспільнім життю. — Сільський хірурґ (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі 15

З.

† **Завдання нової школи,** нап. д-р Ґустав Вінекен 10
За вольности України, Яр. Весоловського 5
† **Заліся,** повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. 1.00
† **Замітки про сільське господарство,** Вол. Нікольського 35
† **Записна книжка,** оповідання, В. Винниченка 5
* **Запорожська слава,** історичне оповідання, А. Кащенка 50
† **Запорожці,** казка Івана Нечуя Левицького 20
* **За рідний край,** оповідання з часів Хмельниччини, Н. Бурлахи 30
За сестрою, оповідання з козацької старини, А. Чайковського 35
† **Захар Беркут,** образ громадського життя Карпатської Руси в XIII віці, повість Івана Франка, опр. 1.50
† **Збірка „Вільного Слова"** за 1-ший рік видання в полотні 1916 року 10
* **Збірка оповідань** для української молодіжи 40
Збірка повісток 10
† **Збірник народних пісень і дум,** брош. 50, опр. 65

Замовлення і належитість слати на адресу:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українські танцюристи при праці.

Український національний танок дальше здобуває собі величезну популярність серед всіх чужинецьких ґруп в Америці. В дійсности він вже є такий популярний і так виріжняється своєю красою від танків всіх інших націй, що тепер прямо нема жадного підприємства, де виступають ріжні нації зі своїми танками, щоби там не було українського танку. Український народний танок все мусить окрасити і доповнити кожну таку програму. А коли часом трапиться, що трудно є виступати з українською ґрупою, тоді завідателі таких підприємств докладають усіх сил, щоби таки дістати український танок до своєї програми.

Маю на увазі в першій мірі Ню Йорк, хоч і в інших американських містах річ мається зовсім подібно. В Ню Йорку істнує орґанізація „Фолк Фестивал Кавнсил", яка має завданням вивести культуру всіх іміґраційних ґруп в Ню Йорку перед американський загал. Є це одинока тут орґанізація, яка на широку скалю веде цього роду працю. І саме для цеї орґанізації наш танок є такий цінний, що вона ніколи не може прямо влаштувати жадного підприємства без української програми.

Не вважаючи на те, що Авраменка тепер нема в Ню Йорку, українські танцюристи далі працюють. Веде їх, майже завсіди, інструктор Школи Укр. Нац. Танків і заступник В. Авраменка п. М. Герман, який є також у цій орґанізації офіціяльним представником від Українців

В найближчому часі українські танцюристи в Ню Йорку мають до виконання немало праці. І так, в Ню Йорку незадовго має бути відкритий величезний осередок, так званий „Редіо Сити",який є фундацією Ракефелера, а який має бути найбільшим артистичним центром на світі. Театральна ділянка його позістане під проводом славного Ракси, який ще недавно стояв на чолі найбільшого на світі театру, „Ракси Тіейтр" в Ню Йорку. На відкриття свойого сезону Ракси хоче підібрати собі добру програму, до якої хотів би включити також і чужинецьку народню штуку, отже танки та інші народні мистецькі продукції ріжних націй. В тій цили „Фолк Фестивал Кавнсил" уряджує для нього спеціяльну пробу ґруп усіх націй дня 15 жовтня ц. р. щоби він міг собі вибрати якусь групу, яка моглаб виступати в його театрі. До проби цеї в першій мірі запрошено українську танцюристичну групу. Проба відбуватисьме у головній кватирі „Американ Вімен Асосіейшен", 353 Вест 57-ма вулиця в Ню Йорку.

Дня 20 жовтня відбудеться норвезький фестивал, „Норвіджієн Гарвест Фестивал Найт", в „Іматра Гол" у Брукліні, на якім українські танки є заповіджені як найголовніша частина програми.

В суботу, 22 жовтня, відбудеться військовий баль, який уряджує Чужоземний Леґіон у Волдорф Асторія Готел в Ню Йорку. В програму цього балю, на якім будуть як офіціяльні представники консулі одинацятьох націй, також входять українські танки.

Дня 29 жовтня ц. р. відбудеться заходом „Фолк Фестивал Кавнсил" великий баль у „7 Редзимент Армори Гол", при 66 Парк евеню, Ню Йорк. Не буде це собі звичайний товариський баль, але великий попис 40 націй, які беруть в нім участь з продукціями свойого народнього мистецтва, а учасники балю будуть повбирані в свої народні строї та танцюватимуть свої народні танки. Українські танки становлять частину програми. Крім танків Українці матимуть на цім балі свої народні страви, які будуть продавані в спеціяльно для цього зладженій будці членицями Укр. Жіночої Громади в Ню Йорку. Сподіваються теж участи українського хору з Ню Йорку. Також артист Якібюк матиме виставу своїх виробів.

Важним для нас є це, що ново-заснована школа „Ню Скул фор Сошел Рісерч", яка міститься при 66 Вест 12-та вулиця, запросила п. М. Германа до ведення демонстративного курсу українських національних танків. Школа ця є під патронатом визначних Американців, а вчать у ній професори нюйорських університетів і каледжів. Має вона ріжного роду курси, почавши від англійського для чужинців, а скінчивши на соціяльних науках.

Курс п. Германа в цій школі буде тревати наразі коротко й пічнеться 30 жовтня ц. р. Коли ученики-чужинці полюблять український танок і висловлять у заряді школи своє побажання завести постійний курс українських танків, тоді п. Герман матиме посаду сталого професора українських танків у згаданій школі.

Е. С.

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Павло Перей, член тов. „Запорозька Січ", від. 117 У. Н. Союза, в Ню Йорку, помер у суботу, 15. жовтня 1932 року, в 10-тій годині ввечір. Хорував 7 тижнів. Покійний походив із села Гарбузів, пов. Зборів, прибув до Америки в 1905 році, а до У. Н. Союза вступив у 1916 році. Прожив 52 роки. Він був щирим українським патріотом. Був урядником у 117 відділі У. Н. Союза. Оставив жінку і четверо дітей. Подаємо до відома всім членам „Зап. Січи" в Ню Йорку і всім знакомим покійного, що похорон бл. п. Перея відбудеться в середу, 19. жовтня 1932 р., в годині 9-тій рано з дому 21—06 — 23-та Евеню, Асторія, Л. Ай.

Земля йому пером.

За уряд „Зап. Січи", від. 117:

Семен Кучма, предс.;
Т. Ніновський, касієр;
Й. Деревянка, секр.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. (78)

Сидячи на гилях величезного дерева, три білі мужчини стрічали ранок з перетомленими від безсонної ночі очима. Вони були всі дуже вимучені й пригноблені. „Я краще віддам себе львам, ніж далі буду так мучитися ще одну ніч", промовив один з трох. Голодні, обезсилені вони заблукали сюди, шукаючи тих дорогоцінностей, котрі самі заховали в джунґлях. Не маючи ніякої звички до джунґлів, вони не могли знайти сліду дорогоцінностей.

Та не було чого довго сидіти на дереві. Треба було далі рушати, шукаючи собі поживи й поратунку. Коли вони переходили невелику полянку в лісі, почувся свист стріли, яка пронизала повітря над вухом Пиблеса. Всі спинилися нагло, а Карський схопив рушницю й стрілив у кущі, які, здавалося йому, колихались. У відповідь на стріл впали ще кілька стріл недалеко білих людей. Всі три впали скоро на землю й приготовилися до бою.

—o—

Почалася дивна „війна" в джунґлях. На білих людей десятками летіли стріли, а ті стріляли в кущі, де ховалися маленькі на зріст люди. То були пиґмеї, в котрих район життя забрили білі люди. Стріли й списи пиґмеїв не долітали до білих людей, бо їх кулі вбивали тих відважних, що висувалися ближче зза кущів. Пиґмеї трохи відійшли, а білі припинили стрілянину. Нагло почувся сильний голос: „Годі стріляти! Я вратую вас!"

—o—

Голос цей доносився з дерева. Слова були сказані чистою англійською мовою. Майже одночасно почувся з дерева той самий голос, але слова були вже в іншій мові. Пиґмеї були здивовані й вражені тим, що до них хтось звернувся з дерева їх рідною мовою. Вони збились у віддалі докупи й боязко поглядали то на дерево, то на білих людей. Ще більше всі були здивовані, коли білий силач стрибнув з дерева, а біля нього зявився величезний лев.